DIFERENȚE DE GEN ÎN PERCEPȚIA FENOMENULUI PUBLICĂRII PRĂDĂTOARE ÎN MEDIUL ACADEMIC DIN REPUBLICA MOLDOVA

GENDER DIFFERENCES IN THE PERCEPTION OF PREDATORY PUBLISHING IN ACADEMIA IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

CZU: 070.18:001.97:316.346.2(478) **https://doi.org/10.59295/spd2025s.04**

Gheorghe CUCIUREANU
ORCID: 0000-0003-2140-0591
E-mail: gheorghe.cuciureanu@idsi.md
Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, Chișinău, Republica Moldova

Nelly ȚURCAN
ORCID: 0000-0001-8475-0770
E-mail: tsurcannelly@gmail.com
Universitatea de Stat din Moldova,
Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, Chișinău, Republica Moldova

Summary: *This study investigates gender differences in the perception of predatory publishing among researchers in the Republic of Moldova. The research employed a quantitative, descriptive, and exploratory design, based on an online survey. A total of 539 valid responses were collected (333 women, 206 men), reflecting a broad representation of the academic community. The findings reveal that while both genders are aware of the phenomenon, women reported higher levels of awareness and greater concern about its negative impact. Men, although less informed through institutional sources, expressed greater confidence in their knowledge. Key reasons for engaging in predatory publishing include career advancement pressure, lack of scientific literacy, and the desire for rapid publication. These motives showed limited gender variation. The results highlight a shared recognition of the threat predatory publishing poses to academic integrity and reputation. The study underscores the need for targeted institutional and educational measures, tailored to local academic culture and gender-related nuances, to mitigate the spread of predatory practices.*

Keywords: *publicare prădătoare, diferențe de gen, percepții.*

INTRODUCERE

Proliferarea revistelor și conferințelor pseudoștiințifice de tip prădător în ultima perioadă a devenit o problemă majoră la nivel global, afectând calitatea și integritatea cercetării. Fenomenul este deosebit de nociv în comunități academice vulnerabile, cum este cea din Republica Moldova, unde presiunea pentru avansarea profesională și lipsa unei culturi consolidate a integrității științifice pot favoriza adoptarea unor practici discutabile.

Cercetările de specialitate încearcă să clarifice ce factori individuali și structurali contribuie la acest fenomen, inclusiv eventualele variații legate de gen. Un sondaj internațional desfășurat în 2022, care a inclus 1.872 de cercetători din mai multe arii disciplinare, a arătat că peste 80% consideră revistele și conferințele prădătoare o problemă serioasă sau în extindere, fără a observa diferențe semnificative între sexe [1]. Constatări similare au fost raportate în alte cercetări, de exemplu, în Germania, doar 39,9% dintre 291 de chirurgi ortopezi cunoșteau termenul de „revistă prădătoare", iar genul nu a influențat gradul de conștientizare [2]. De asemenea, în rândul fizioterapeuților din Nigeria, nivelurile de cunoaștere au fost comparabile între bărbați și femei [3].

Totuși, unele date indică diferențe izolate. Un studiu din Iordania, realizat în 2024, a identificat o asociere între gen și capacitatea declarată de a recunoaște revistele prădătoare, bărbații exprimând un nivel mai ridicat de încredere în această privință [4]. În același timp, date bibliometrice din dermatologie arată o participare mai redusă a femeilor în publicațiile suspecte, față de cele legitime [5], ceea ce poate sugera o abordare mai precaută față de canalele de publicare cu reputație incertă.

Deși femeile sunt adesea prezente în funcții academice de nivel inferior, poziții vizate frecvent de editorii prădători, nu s-au identificat dezechilibre evidente între sexe în ceea ce privește riscul de publicare. Femeile par să acceseze mai des forme de sprijin precum mentoratul sau consilierea instituțională, ceea ce poate reduce riscul de a publica în reviste frauduloase [6]. În această direcție, un studiu realizat în Bangladesh arată că femeile se declară mai nesigure în evaluarea revistelor prădătoare, în ciuda unei familiarități autodeclarate apropiate de cea a bărbaților. Doar o treime dintre participante și-au exprimat încrederea în abilitatea lor de a recunoaște astfel de publicații [7].

Totodată, părtinirile de gen în evaluarea activității academice pot reduce încrederea femeilor în propriile competențe, influențând modul în care acestea percep riscurile legate de revistele prădătoare [8]. Aceste influențe se combină adesea cu factori precum vârsta, statutul profesional sau mediul sociocultural, conturând forme diferite de vulnerabilitate [9].

Pe de altă parte, există părerea că presiunile legate de publicare afectează cercetătorii în mod similar, indiferent de gen. Această perspectivă sugerează că publicarea prădătoare este strâns legată de caracteristici structurale ale mediului academic, mai degrabă decât de trăsături individuale [10].

În acest context, ne-am propus să investigăm percepțiile, cunoștințele și experiențele cercetătorilor din R.Moldova în raport cu publicarea prădătoare, cu accent pe diferențele de gen.

MATERIAL ȘI METODĂ

Studiul are un design cantitativ, descriptiv și exploratoriu și urmărește. A fost utilizată metoda sondajului online, derulat de Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI) în parteneriat cu Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), implementat prin platforma SurveyMonkey, chestionarul standardizat fiind compus din 33 de întrebări (29 tematice și 4 socio-demografice), preponderent închise și organizate pe scale Likert.

Populația-țintă a inclus circa 7000 de persoane din mediul academic. Recrutarea participanților s-a realizat printr-o strategie mixtă (e-mailuri directe, diseminare instituțională, rețele sociale, tehnica „bulgăre de zăpadă"), fiind expediate aproximativ 1700 de invitații. Chestionarul a fost accesat de 670 persoane, dintre care 539 au oferit răspunsuri valide (rată de răspuns: 80,4%).

Cercetarea a respectat principiile etice ale cercetării sociale, asigurând consimțământ informat și anonimat. Datele au fost analizate statistic, completate de codificarea tematică a răspunsurilor deschise. La sondaj au participat 333 femei și 206 bărbați, mai des la întrebări răspunzând circa 300 de femei și 200 bărbați. Vedem că femeile au participat mai activ la sondaj - circa 62% din totalul participanților. Considerăm că aceasta este reprezentativ pentru Republica Moldova, chiar dacă ponderea femeilor este puțin mai mare decât în majoritatea grupurilor-țintă, femeile constituind:

- 52,9% din cercetători (2024);
- 59,5% din doctoranzi (2024);
- 57,4% din personalul de conducere, ştiinţifico-didactic și didactic din învățământul superior (2024-2025);
- 51% din persoanele cărora le-au fost conferite titluri științifice (1993-2023);
- 57% din persoanele cărora le-au fost conferite titluri de doctor în științe (2024);
- 51% din persoanele cărora le-au fost conferite titluri de conferențiar universitar (1993-2023);
- 66% din persoanele cărora le-au fost conferite titluri de profesor și conferențiar universitar (2024);
- 51% din persoanele cărora le-a fost aprobat dreptul de a conduce doctorate (2024).

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Conștientizarea fenomenului publicării prădătoare

Femeile s-au arătat mai informate privind publicarea prădătoare, aproape 88% din cele care au răspuns declarând că au auzit de acest fenomen față de 82% din bărbați. În cazul conferințelor prădătoare, situația se inversează, dar diferența de gen este mai mică, doar 68% din femei și 69% din bărbați declarând că au auzit de acest fenomen.

Chiar dacă principalele 10 modalități de informare despre existența fenomenului publicării prădătoare coincid, există diferențe între femei și bărbați privind rolul fiecăreia din acestea (tab.1). Principala modalitate de aflare a femeilor a fost prin intermediul rețelelor profesionale, în timp ce a bărbaților – prin intermediul colegilor. Pentru femei, ANACEC-ul a fost o sursă mult mai importantă decât pentru bărbați. În schimb bărbații se pare că sugerează că ei s-au documentat și au aflat independent despre fenomen, surse importante fiind știrile și blogurile sau experiența personală directă. Remarcăm, totodată, că ambele categorii au indicat un rol scăzut al materialelor informative puse la dispoziție de instituția în care sunt angajați.

Tabelul 1. Principalele modalități de informare despre fenomenul publicării prădătoare (în %).

Modalitatea	*Femei*	*Bărbați*
Prin intermediul rețelelor profesionale	**14,2**	11,6
Prin intermediul colegilor	**12,8**	**14,3**
În cadrul unor cursuri sau ateliere de formare organizate de ANACEC	**12,8**	8,2
De pe site-ul ANACEC	10,5	8,6
Prin știri, articole de presă sau bloguri academice	10,3	**13,1**
Din materialele informative puse la dispoziție de instituția mea	7,2	6,1
Printr-o experiență personală directă	6,3	**8,9**
În timpul unei prezentări sau conferințe academice	5,5	7,8
De pe site-uri / liste dedicate prevenirii revistelor prădătoare (ex. „liste negre”)	5,3	6,3
În cadrul unor cursuri sau ateliere de formare organizate de alte organizații	4,3	4,8

Notă: Respondenții au putut selecta până la 5 opțiuni dintr-o listă de 15.

Majoritatea relativă atât a bărbaților, cât și a femeilor (câte circa 38%), consideră că revistele și conferințele prădătoare se întâlnesc ocazional în domeniul lor de activitate. În privința celorlalte opțiuni, există diferențe de gen: femeile consideră că fenomenul este mai răspândit, opțiunile „Foarte des” și „Des” acumulând împreună circa 53% răspunsuri ale femeilor și doar circa 43% ale bărbaților. Mult mai mulți bărbați decât femei cred că fenomenul este rar (12% față de 7,5%) sau neîntâlnit (6,4% față de 1,9%) în domeniul lor de activitate. Astfel, chiar dacă cunosc mai puțin despre fenomen, bărbații cred că nu este așa grav (adică dacă știu mai puțin – sunt mai optimiști?).

Totodată, chiar dacă mai puțini bărbați au auzit despre publicațiile prădătoare, o mai mare parte din ei consideră că sunt bine informați (31,3% față de 16,8% dintre femei) și mai puțini cred că au nevoie de mai multă informație (21,7% față de 28,3% dintre femei). Când vine vorba despre alții, bărbații cred, la fel ca și femeile, că membrii comunității academice sunt moderat informați (36% bărbați și 40% femei) și puțin informați (32% bărbați și 37% femei). Remarcăm și faptul că mult mai mulți bărbați decât femei recunosc că nu știu cât de bine informată este comunitatea academică din Republica Moldova privind publicarea prădătoare (11,3% față de 3,4%). În concordanță cu răspunsurile anterioare, femeile în proporție mai mare consideră că este necesară o mai bună informare a cercetătorilor despre reviste și conferințele prădătoare (94% față de 87% din bărbați).

Întrebarea privind gravitatea practicilor prădătoare pentru cercetătorii din Republica Moldova confirmă diferențele observate anterior în percepția fenomenului. Majoritatea femeilor (60%) și bărbaților (53%) consideră că aceste practici devin o problemă. Dar sunt mai multe femei care consideră că este deja o problemă (27% față de 21% din

bărbați) și mai mulți bărbați care cred că nu este o problemă semnificativă (12% față de 5% din femei) sau nu știu (15% față de 8% din femei).

Majoritatea respondenților nu pot spune dacă există reviste și conferințe prădătoare în Republica Moldova, cu o proporție mai mare în rândul femeilor (69% și, respectiv, 72%) decât a bărbaților (57% și 59%). În schimb, bărbații s-au pronunțat mai masiv în privința existenței editorilor prădători, peste 1/5 din aceștia considerând că există reviste și conferințe prădătoare (proporția femeilor care cred așa este de circa 14%) în Republica Moldova.

Experiența cercetătorilor legată de publicarea prădătoare

Peste 60% din bărbați și femei declară că nu au publicat într-o revistă prădătoare, circa 24% – că nu știu dacă au publicat și doar circa 14% recunosc că au publicat. Proporția celor care au declarat că nu au participat la conferințe prădătoare este mai mare (77% femei și 71% bărbați), chiar dacă proporția celor care nu auziseră de conceptul conferințelor prădătoare este mai mare decât a celor care nu auziseră de conceptul revistelor prădătoare.

Motivul principal invocat de cercetători pentru publicarea în reviste prădătoare este necesitatea de a progresa în carieră (fig.1), ceea ce sugerează că în evaluarea din Republica Moldova mai puțin contează locul / revistele în care apar articolele și mai mult numărul acestora. Această explicație pare să fie confirmată și de faptul că pentru majoritatea bărbaților și femeilor, la alegerea revistelor prădătoare, a contat mult rapiditatea publicării necesară pentru raportare și destul de puțin teama că manuscrisele lor nu vor fi acceptate în reviste de calitate. Alte 2 motive au întrunit majoritatea opțiunilor bărbaților care au publicat în reviste prădătoare, dar nu și a femeilor: costurile mai mici / procesul mai ușor de publicare și, puțin surprinzător, încurajarea colegilor.

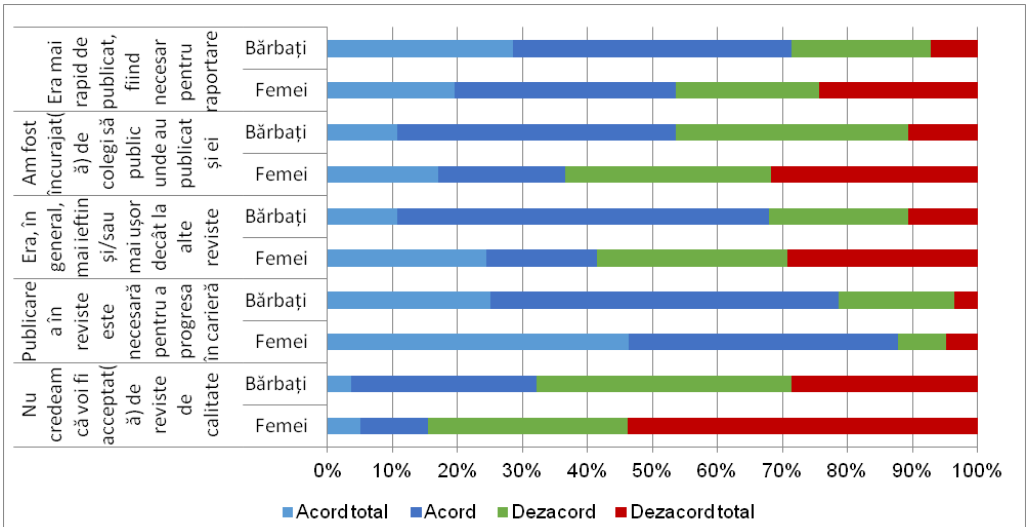

Figura 1. Motivele pentru care cercetătorii din Republica Moldova au declarat că au publicat într-o revistă prădătoare

Presiunea pentru avansare în carieră la decizia de a publica în reviste prădătoare sau de a participa la conferințe prădătoare este văzută și de către toți participanții la sondaj drept un motiv important. Opțiunea că acest motiv nu ar contribui deloc la publicarea prădătoare este împărtășit doar de 18% din femei și 14% din bărbați, iar printre cei care nu se pot aprecia importanța acestui factor predomină bărbații (22% față de 13% din femei).

Mult mai importantă însă este considerată influența lipsei de educație și informare despre reviste și conferințe în decizia de implicare în publicarea prădătoare, mai ales de către femei (fig.2). Comparând toate motivele pentru a publica în reviste și conferințe prădătoare, lipsa de cunoștințe despre caracterul prădător al acestora este considerat cel mai important, atât de femei, cât și de bărbați (fig.3). Observăm opinii apropiate între bărbați și femei, asupra bărbaților o influență mai mare având dorința de a avea o lucrare acceptată rapid și încurajarea colegilor. Absoluta majoritate a respondenților consideră că reputația academică este influențată negativ de publicarea prădătoare, femeile percepând o influență mai puternică decât bărbații. Doar 1% din femei și 2,6% din bărbați consideră că publicarea prădătoare nu influențează deloc reputația academică.

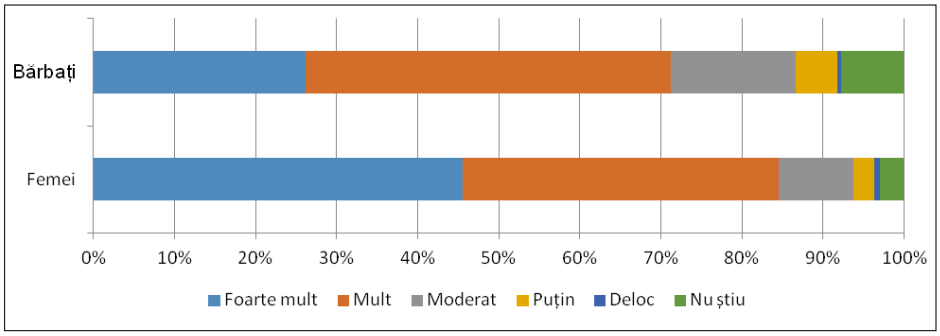

Figura 2. Măsura în care respondenții consideră că lipsa de educație și informare despre reviste și conferințe prădătoare influențează asupra deciziei de a publica/ participa

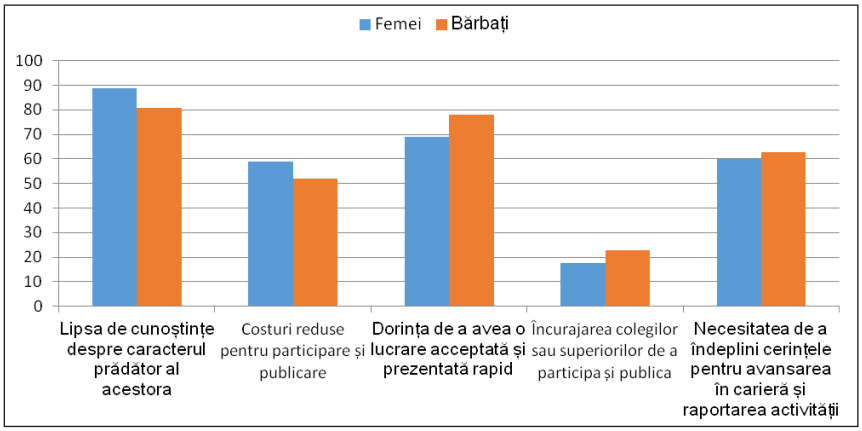

Figura 3. Principalele motive pentru care cercetătorii ar putea alege reviste sau conferințe prădătoare (în % din respondenții de genul respectiv care au selectat acest motiv)

CONCLUZII

Studiul efectuat arată că, deși fenomenul publicării prădătoare este cunoscut în rândul cercetătorilor din Republica Moldova, cunoștințele și percepția asupra gravității variază în funcție de gen. Femeile sunt mai informate, mai preocupate de consecințele fenomenului și mai conștiente de necesitatea unor măsuri educaționale și instituționale. Bărbații, în schimb, manifestă o încredere mai ridicată în propriile cunoștințe, deși raportează o expunere mai redusă la surse instituționale de informare, și tind să minimizeze impactul publicării prădătoare.

Principalele motive identificate pentru publicarea prădătoare includ presiunile pentru avansare în carieră, lipsa alfabetizării științifice și dorința de publicare rapidă, cu diferențe mici de gen. Convergența opiniilor privind necesitatea informării și a politicilor instituționale de prevenție arată că fenomenul este perceput ca un risc real pentru integritatea cercetării. Rezultatele obținute indică nevoia unor abordări adaptate contextului local și sensibilă la dimensiunea de gen.

REFERINȚE:

1. ELLIOTT, T., FAZEEN, B., ASRAT, A. et al. Perceptions on the prevalence and impact of predatory academic journals and conferences: A global survey of researchers. *Learned Publishing*. 2022, vol. 35, no. 4, pp. 516-528. eISSN 1741-4857. Available: https://doi.org/10.1002/leap.1458 [Accessed: 12.06.2025]
2. MAURER, E., WALTER, N., HISTING, T. et al. Awareness of predatory journals and open access publishing among orthopaedic and trauma surgeons – results from an online survey in Germany. *BMC Musculoskeletal Disorder*. 2021, vol. 22, no. 1, art. no. 365. ISSN 1471-2474. Available: https://doi.org/10.1186/s12891-021-04223-7 [Accessed: 12.06.2025]
3. MUHAMMAD D.G., AHMAD H.Y., and MAIWADA S.A. Awareness of predatory journals among physiotherapist in Nigeria: A result of an online cross-sectional survey. *The Internet Journal of Allied Health Sciences and Practice*. 2025, vol. 23, no. 1, art. 5. eISSN 1540-580X. Available: https://nsuworks.nova.edu/ijahsp/vol23/iss1/5/#:~:text=Results%3A%20The%20results%20showed%20that,or%20predatory%20journals%20%2831.1 [Accessed: 12.06.2025]
4. KHABOUR, O.F., ALZOUBI, K.H., and ALDARABSEH, W.M. Awareness of Jordanian Researchers About Predatory Journals: A Need for Training. *Science and Engineering Ethics*. 2024, vol. 30, no. 6, art. 58. eISSN 1471-5546. Available: https://doi.org/10.1007/s11948-024-00519-8 [Accessed: 12.06.2025]
5. ZIARATI, P., BAKER, C., DWAN, D., ZUG, K.A., and HAMANN, C.R. Representation of women among authors and presenters in contact dermatitis and at the European Society of Contact Dermatitis congresses: A look over 28 years. *Contact Dermatitis*. 2020, vol. 83, no. 6, pp. 537-538. eISSN 1600-0536. Available: https://doi.org/10.1111/cod.13703 [Accessed: 12.06.2025]

6. BELLO, B., and JAMES, F. T. Failures in Academic Research Assessing the Frequenting of Predatory Journals by Some Nigerian Academics. *Jurnal Pemikiran Sosiologi*. 2025, vol. 12, no. 1, pp. 28-55. eISSN 2502-2059. Available: https://doi.org/10.22146/jps.v12i1.103897 [Accessed: 12.06.2025]
7. HABIBA, U., and AHMED, S.M.Z. Understanding and Mitigating the Menace of Predatory Journals: Perspectives of University Teachers in Bangladesh. *Journal of Academic Ethics*. 2025, vol. 23, no. 2, pp. 305-328. ISSN 1570-1727. Available: https://doi.org/10.1007/s10805-024-09538-3 [Accessed: 12.06.2025]
8. RAHMAN, M. A. Gender Bias in Academic Writing: Challenges and Equity Strategies. *Mu'adalah: Jurnal Studi Gender dan Anak*. 2024, vol. 12, no. 1, pp. 15–26. ISSN 2354-6271. Available: https://doi.org/10.18592/muadalah.v12i1.12543 [Accessed: 12.06.2025]
9. MACHÁČEK, Vít, SRHOLEC, Martin. Predatory publishing in Scopus: Evidence on cross-country differences. *Quantitative Science Studies*. 2022, vol. 3, no. 3, pp. 859–887. eISSN 2641-3337. Available: https://doi.org/10.1162/qss_a_00213 [Accessed: 12.06.2025]
10. TALLEY, N.J., BARBOUR, V., LAPEÑA, J.F.F., MUNK, P.L., and PEH, W.C.G. The rise and rise of predatory journals and the risks to clinical practice, health and careers: the APAME 2024 Sydney declaration on predatory or pseudo journals and publishers. *Medical Journal of Australia*. 2024, vol. 221, no. 5, pp. 248-250. eISSN 1326-5377. Available: https://doi.org/10.5694/mja2.52410 [Accessed: 12.06.2025].

N.B. *Studiul a fost realizat în cadrul proiectului 24.80012.0807.14SE „Fenomenul publicării în ediții pseudoștiințifice de tip prădător în comunitatea academică din Republica Moldova" (ANCD).*